

Освен това считам, че е целесъобразно да се осигури законов механизъм за по-широк обществен контрол върху дейността на НСИ. Тук със сигурност съществуват неизползвани възможности, на някои от които ще се спра по-нататък в изложението.

4. ОТНОСНО СТАТУТА И ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШИЯ СТАТИСТИЧЕСКИ СЪВЕТ

Това е друг съществен механизъм за обсъждане на използваните статистически методологии и практически решения и процедури, както и за професионален контрол при производството и разпространението на статистическата информация.

Известно е, че от създаването си българската държавна статистика е разполагала със законово или неофициално утвърдени колективни органи. Още в Закона за Дирекция на статистиката от 1897 г. са предвидени т.нар. специални статистически комисии, на които е било възложено "проучването на някои въпроси от особена важност за статистическите изучавания в страната или за отделни окръзи, околии и местности. Тези комисии се състоят винаги от висши чиновници при ведомства и от известни статистици и вещи лица" (чл. 6 от Закона). Със Закона за статистиката от 1910 г. е създаден Върховен статистически съвет, чиито функции и задължения освен съвещателни (консултиращи) са още и координиращи, що се отнася до осъществяването на статистическите изследвания с национално и регионално значение, до плановете за такива статистически изследвания, до публикационната дейност и др. По своя статут Върховният статистически съвет не е бил подчинен на ръководителя на ведомството. И това му е давало свобода да осъществява не само съвещателни, но и контролни функции, гарантиращи спазването на методологичните и методичните изисквания и принципи при провеждане на статистическите изследвания. И не само като любопитен факт ще посоча, че този орган се е състоял от десет постоянни и двама временни членове, длъжностите на които са изрично посочени в Закона. Назначението на постоянните членове и на председателя на съвета е ставало със специален указ! Редът на заседанията на съвета се е определял от специален правилник, също утвърден с указ! Без съмнение тези обстоятелства способстват за съществена независимост на мненията и предложенията на членовете на Върховния статистически съвет (Шапкарев, 1984, с. 32-35). Трябва да посоча, че с указ от 1953 г. този орган престава да съществува.

Известно е, че Върховният статистически съвет е възстановен отново със Закона за статистиката от 1991 г. под името Висш статистически съвет